

**Силабус
освітнього компоненту ОКЗ**

ФІЛОСОФІЯ

Назва дисципліни:	Філософія
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	07 Управління та адміністрування
Спеціальність:	071 Облік і оподаткування
Освітньо-професійна програма:	Облік і оподаткування
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=5461
Рік навчання:	1 (2024-2025)
Семестр:	1 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Чхеайло Ірина Іванівна, к.ф.н., доцент
Контактний телефон:	0677286319
E-mail:	letolux@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка всебічно освічених фахівців через залучення до кращих досягнень світової і української філософії та на цій основі: зорієнтувати на ефективне використання філософського інструментарію для особистісного й професійного саморозвитку, гармонізації спілкування, витончення креативних підходів до діяльності та соціальної взаємодії.

Предмет: раціонально обґрунтоване відношення «людина-світ» та їх взаємозв'язок.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів сукупності знань, вмінь та навичок щодо:

- головних історичних етапів еволюції світової та української філософії;
- філософських категорій, що стосуються буття світу в цілому, природи, людини, людського мислення;
- людини в соціо-економічному світі;
- форм людського досвіду у розвитку суспільства.

Використання отриманих знань, вмінь, навичок при вирішенні світоглядних, пізнавальних та управлінських завдань.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Цикл дисциплін загальної середньої освіти.

Компетентності, яких набуває здобувач:**Загальні компетентності:**

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР23. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК Філософія , коло проблем та роль у суспільстві	2	2
	ПР <i>Філософія як наука</i>	2	2
	СР Функції філософії	0,5	2
2	ЛК Філософія Стародавнього Сходу	2	
	ПР		
	СР Філософські школи стародавніх Індії та Китаю	1	4
3	ЛК Антична філософія	2	
	ПР <i>Філософія стародавності</i>	2	
	СР Основні філософські школи еліністично-римського періоду античної філософії	0,5	4
4	ЛК Філософія середньовіччя та епохи Відродження	2	
	ПР		
	СР Вихідні ідеї філософії гуманізму та їх вплив на духовні процеси в Україні	1	4
5	ЛК Основні риси філософії Нового часу та епохи Просвітництва	2	
	ПР <i>Раціоналізм та емпіризм як провідні течії філософії Нового часу</i>	2	
	СР Людина і суспільство у філософії Просвітництва.	0,5	4
6	ЛК Сучасна світова філософія	2	
	ПР <i>Сучасна посткласична філософія в Україні і світі</i>	2	
	СР Сучасна посткласична філософія в Україні і світі	0,5	6
7	ЛК Українська філософія	2	
	ПР		
	СР Українська філософія: особистості мислителів та етапи розвитку	1	4

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
8	ЛК Філософський зміст проблеми буття і свідомості	2	
	ПР		
	СР Віртуальне буття як світ створений людською творчістю	1	4
9	ЛК Проблема пізнання. Наукове пізнання	2	
	ПР <i>Чуттєве та раціональне у пізнанні. Особливості наукового пізнання</i>	2	
	СР Особистість і творча діяльність	0,5	4
10	ЛК Проблема людини	2	
	ПР <i>Біологія і культура в генезисі людини.</i>	2	
	СР Сутність людини і сенс її життя	0,5	4
11	ЛК Суспільство як об'єкт пізнання	2	
	ПР		
	СР Сутність філософських концепцій людини і суспільства	1	4
12	ЛК Глобальні проблеми суспільства та ідея сталого розвитку	2	
	ПР <i>Норми і цінності глобалізованого суспільства</i>	2	
	СР Мета національної стратегії сталого розвитку України та вектори здійснення	0,5	4
13	ЛК Суспільство як соціальна реальність. Духовне життя суспільства	2	
	ПР		
	СР Концепція сталого розвитку суспільства та її економічний вектор	1	4
14	ЛК Наука і техніка в інформаційному суспільстві	2	
	ПР		
	СР Види і класифікація економічних наук	1	4
15	ЛК Філософія науки – методологічна основа філософії економіки	2	2
	ПР <i>Сучасні концепції розвитку економічної науки</i>	2	
	СР Праця людини в економічній системі як свобода та необхідність	0,5	4
16	ЛК Філософія економіки як галузь соціального знання	2	
	ПР		
	СР Економічна діяльність і філософія. Проблема гуманізації економічної освіти	1	4
Разом	ЛК	32	4
	ПР (ЛР, СЗ)	16	2
	СР	12	54
Підготовка до складання екзамену		30	30
Усього за навчальною дисципліною		90	90

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності): не передбачене.

Методи навчання:

- 1) словесні, традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій;
- 3) практичні: практичні заняття.

Система оцінювання та вимоги:

Система і процедура оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті визначаються і регламентуються СТБНЗ-90.1-02:2023 «Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_90.1-02.pdf).

Методи та форми оцінювання

- поточний контроль: усний контроль (опитування); тестовий контроль (перевірка виконання тестових завдань у письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу); практична перевірка (перевірка вирішення комплексу практичних завдань і проблемних ситуацій, результатів самостійної роботи як у середовищі дистанційних курсів, так й у вигляді письмових робіт (рефератів, презентацій для виступів на наукових заходах тощо); методи самоконтролю і самооцінки (відповіді на запитання для самоконтролю);
- підсумковий контроль: підсумкове оцінювання знань здобувачів у формі екзамену.

Поточна успішність

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекцій, практичних занять, перевірки виконання завдань самостійної роботи, перевірки виконання поточних контрольних робіт (тестових завдань) та має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем навчального матеріалу освітнього компоненту.

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою п'ятибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням за 100-бальною шкалою.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за п'ятибальною шкалою («5», «4», «3», «2», «1») і заносяться у журнал обліку академічної успішності:

– «відмінно» («5»): здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре» («4»): здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно» («3»): здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно» («2», «1»): здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач вищої освіти має отримати оцінку з кожної теми.

3.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

3.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

4 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

5-бальна шкала	100-бальна шкала	5-бальна шкала	100-бальна шкала	5-бальна шкала	100-бальна шкала	5-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99 повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

Підсумковий контроль включає підсумкове оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни у формі **екзамену**.

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять.

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

- були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);
- своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;
- набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 60 балів, що відповідає за національною шкалою «3»);

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 60 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою. Мінімальна оцінка за складання екзамену, за якої здобувачеві визначається підсумкова оцінка, становить 60 балів.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену за виконання умов:

- мінімальна кількість балів за поточну успішність становить не менше 60 балів, що відповідає за національною шкалою «3»;
- мінімальна кількість балів за складання екзамену становить не менше 60 балів, що відповідає за національною шкалою «3».

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де $PK^{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E – оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою);

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 Із метою мотивації здобувачів до активного та якісного виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані заохочувальні бали. Мотивація здобувачів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки здобувачів і робочою програмою з навчальної дисципліни.

7 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

7.1 Додаткові бали додаються до підсумкової оцінки з дисципліни.

7.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;

- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;

- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів;

- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів;

- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;

- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

7.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

8 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Визнання результатів неформальної та інформальної освіти:

Визнання результатів неформального та (або) інформального навчання здобувача передбачає виконання таких процедур, як: подання здобувачем заяви щодо визнання (не пізніше як протягом перших 10 робочих днів від початку семестру вивчення дисципліни); ідентифікацію задекларованих здобувачем у письмовій формі результатів неформального та (або) інформального навчання; оцінювання задекларованих результатів навчання здобувача; прийняття рішення про визнання та зарахування здобувачу всіх чи частини результатів навчання за дисципліною або відмову у визнанні. Порядок реалізації цих процедур регламентується СТБНЗ 83.1-02:2022 «Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти».

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89	Добре	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно	D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66		E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	Неприйнятно	F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;

- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах:
 «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf),
 «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf),
 «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf);
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Базова література

1. Філософія (нормативний курс) : навч. посібник. 2-е вид., допов. і переробл. / О.К. Чаплигін, І.І. Чхеайло, Л.В. Філіпенко, Т.В. Ярмач; за заг.ред. доц. І.І. Чхеайло. Харків: ХНАДУ, 2019. 200 с.
2. Бичко І.В . Філософія. Підручник затверджений МОН України. Київ: ЦУЛ, 2020. 648 с.
3. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
4. Філософія науки і техніки: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра з усіх спеціальностей / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Піхорович В.Д., Самарський А.Ю. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 93 с.
5. Петрушенко В.Л Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії: нав. Посіб. /Віктор Петрушенко; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львівська політехніка» 2-ге вид., випр. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 596 с.

2. Допоміжна література

1. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
2. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2018. 255 с.
3. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу Київ: Темпора, 2019. 384 с.
4. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт. кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021 . 286 с.
5. Рід Хоффман: Філософія підприємництва [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://investory.news/rid-xoffman-filosofiya-pidpriyemnictva>
6. Філософія бізнесу : навчально-методичні матеріали до вивчення курсу. / Г.О. Шамборовський. Львів. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. 56 с.

7. Ільїн В.В. *Філософія економіки*. In: Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол.авт.; за ред. Л.В. Губерського. Вид. 2-ге, перероблене і доповнене. Харків: Фоліо. 2018. С. 572-620.

8. Книш М., Котик Л. Глобальні проблеми людства: навч. посібник. Львів: Простір-М, 2021. 130 с.

9. Філософія України. Методичні рекомендації для організації самостійної роботи студентів. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 93 с.

3. Інформаційні ресурси

1. <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=5461>
2. www.filosof.com.ua/

Розробник силабусу
навчальної дисципліни

Ірина ЧХЕАЙЛО

Гарант освітньої програми

Юрій КОСТЕНКО

Завідувач кафедри
філософії та педагогіки
професійної підготовки

Володимир БОНДАРЕНКО